

Radnay Mária

„Megátkoztál, meg is vertél...”

Mottó: „morzsák” a nyomorúságról...
(öt tételben)

Az első „morzsa”...

Elegem van, érti, elegem van ebből az egész rohadt életből... úgy, ahogy van... teszek rá, érti, teszek rá... mindenre és mindenre és mindenkire... magára is... meg azokra is, akik itt vannak... egytől-egyig mindre... mit tudnak maguk az életről? na mit?... semmit, érti, semmit... az a keszhajú is jobb lenne, ha inkább kijönne a telepre, taposná a sarat meg a latyakot, ahelyett, hogy teszi-veszi itt magát, meg fújja a füstöt... van maguknak fogalmuk arról, hogy tizenegy kölyök sivalkodik körülöttem, mert éhes... de már csak az összegyűjtött kenyérhéjat meg amit találok, azt adom nekik... mit tudják ezt maguk?... fene egy rohadt világ ez... hallja, hogy sípolok? húz a tüdőm... hát nem bírok elmenni dolgozni, nem érti, nem bírok... dolgoztam, amíg tudtam... nézze, itt vannak a papírok... voltam állandós is, vagy hogy is mondják, meg csak úgy, szerződésen... de most már nem tudok eljárni... a lélek is inkább kifelé akar költözni belőlem... érti... az sem akar már bennem maradni, mert olyan gyenge vagyok...

...édes istenem, versz engem, mint a kutyát... miért?... a biztosítótól is most küldtek el... onnan jövök... mondták, kimerült a keret, vagy mi, meg aztán nem jár semmi, mert nincsenek meg az évek... hát milyen évek?... szűz anyám, milyen évek?... meg hogy az évek között is sok az idő... hát az sok... bele is öregedtem... hát honnan tudhattam volna én ezt, jó istenem, honnan?... nem mondta ezt nekem senki... nekem csak a gond jutott... meg a baj, meg a betegség...

...átok ül rajtam, érti, súlyos átok... mondja meg, mit adok a gyerekeknek, mivel fűtsek?... na, mivel, ezt mondja meg nekem!... lopjak, vagy betörjek valahova?... ezt soha nem csináltam, akármilyen nyomorúságban is voltam... nézze meg, na nézze, ebben a papucsban járok... decemberben... nincs mit felhúznom, még egy likas cipőm sincs... érti?... a fenét érti, mikor magának melegben van a lába... hogy is érthetné... meg ha hazamegy, van mit ennie... de mit csináljak én, én édes istenem?... mit?... most mondtam magának, hogy elküldtek a segélyezőktől... abban volt minden reményem... én nem jártam oda, se a tanácshoz, se sehova kérni vagy kunyerálni egy kis alamizsnát, de most már nem bírtam... megalázkodtam, kértem és nem adtak... érti ezt? ...megalázkodtam, hogy kértem és nem adtak, elküldtek... az isten meg még a betegséget is rámküldte a nincstelenség mellé... mit csináljak én most?... legalább maga segítsen!... nincs senkim... csak a kölykök... hát nem érti?... nincs senkim, nincs emberem, nincs támaszom...
...maga meg, maga meg... tudja mit?... a fenébe is... adjon egy kötelet, hogy felkössem magam... fel akarom kötni magam... érti!... fel akarom kötni magam és kész... köd előttem, köd utánam... volt, nincs... kinek mit számít ez...

...nem bírom tovább... érti... elegendem van... e l e g e m ... n e m b í r o m tovább...

A második „morzsa”...

Egyezerkettőszázötven forintot kaptam egész hónapra... tessék, itt van... nézze meg!.... Egyezerkettőszázötven forintot... mit csodálkozik?... itt van a cetli, tessék... egy pillanat, jól eltettem, hogy meg tudjam magának mutatni... teljesen kétségbe vagyok esve... nem tudom, mi lesz velem, a gyerekekkel ebben a hónapban... jön az ünnep... ne haragudjon - van egy papírzsebkendője? -, hogy így elsírom magam... pedig nem akarom... nem akarom...

...ezt a kabátot is, ami most rajtam van, az egyik munkatársnőm adta... amit magától kaptam az ősszel, már vékony... abba jártam be, de megsajnálta... nem mondták, csak ma reggel azzal állított be az egyik asszony, hogy neki ez már úgysem kell... próbáljam csak meg, ha jó, ideadja... hát így van most „új” kabátom... ez lett az én karácsonyi ajándékom...

...adjon még, legyen szíves, egy zsebkendőt!... borzasztó, hogy így nem tudok uralkodni magamon, hogy ne sírjak... (zokog)...meg tudja, azért is vagyok talán ilyen gyenge, mert állandóan az zakatol az agyamban, hogy éhen halunk... az óvodát ki kellett fizetnem... ott legalább esznek a gyerekek... ahol meghúzzuk magunkat, oda is adnom kellene, mert máskülönben kitesznek... ennyivaló kellene, meg aztán itt a karácsony... lehet, hogy a Tiszának megyek... a gyerekekkel együtt... már ki is néztem, hogy hol... csak eljöttem megmondani magának... maga ismeri az életem, hát t u d j a meg ezt is...

...nem, nem kérek teát, inkább egy kis vizet innék, ha hozna... köszönöm...

...ez, ez itt a szatyromban egy kis ételmaradék a konyháról... jók hozzám, nem néznek oda, ha egy kis maradékot összekaparok az üvegbe... most meg jót is főztek... viszem haza a gyerekeknek, ezt nagyon szeretik... ez lesz a vacsoránk... lehet, nekem nem is marad... nem baj...

...jó volt ez a kis hideg víz... meg az is, hogy kisírhattam magam egy kicsit...

...de a Tiszának nekimegyek... teljesen kilátástalan minden!!... mondja meg, mi lesz velem, meg a gyerekekkel?... mi lesz velünk?.....beleőrülök ebbe a nincstelenségbe.....hát akkor i n k á b b a Tisza...

A harmadik „morzsa”...

A drótot?... a drótot, azt könnyen le tudtam nyelni... kezdő koromban még kutya nehéz volt, de megtanultam... az asszony miatt, hogy bosszantsam, meg hogy aztán sajnáljon egy kicsit... mert engem, tetszik tudni, csak akkor sajnáltak, meg törődtek velem egy kicsit, ha valami ilyesmit csináltam... hát ki szeret engem?... kérem szépen, ki?... tessék rám nézni!... hát szeretnivaló lehetek én még?... vagy voltam?... lehet, hogy soha sem voltam... de most piszokul kivagyok... az a drót, kérem szépen, amilyen könnyen lement, most úgy megkínoz... fel akarnak vágni, de nem hagyom... nem én!... megérdemlem, hogy szenvedjek... az istenit neki!... hát mire való az ember a világra?... arra, hogy szenvedjen, vagy arra, hogy szeressen?...

...nekem pedig mindig csak a szenvedés jutott... hogy ezt most miért tettem?...

hát mondtam, hogy amiatt a riherongy asszony miatt... hát mit tudom én, hogy most hol van?... én már napok óta a városban lődörgök, meg ami igaz, az igaz, iszok is... a drótot is néhány pohár után nyeltem le... mondtam is annak az istenátkának, te, most megtalálalak, hát ide nézz! ...na, és lenyeltem azt a vacak drótot, hadd ijedjen meg... meg a többiek is, ott a kocsmában... hogy melyikben?... hát a fene tudja már... le akartak fogni, de nem bírtak... mert én megmutattam, hogy nem vagyok egy gyenge legény!... de nem ám!... nyeltem én már mindenfélét, mi ez nekem, gondoltam, tetszik tudni, hősködni akartam... de az a piszok néember - már bocsánat, hogy így mondom - szóval az a gyalázatos, hát nem azt mondta, hogy nem tudja, ki vagyok... csak molesztálni akarom... akarta a fene!... igaz, benne is volt már néhány pohárral... de én csak azt akartam, mondja már, menjek vissza, mert visszafogad...

...ehelyett, tetszik tudni, mit csinált?... a pofámba nevetett, már bocsánat, de így volt... tessék nekem elhinni... hogy most is ittam?... ittam, kérem szépen, nem is tagadom... ez a drót, itt a gyomromban... dehogy megyek a kés alá!... jó lenne, ha adna egy százast... csak egy százast... nem kérek többet... nem, nem a kocsmába akarok menni... elég, ha csak ennyit ad.....vennék egy kis k e n y e r e t, meg az asszonymakvalamit... fene a fajtáját... hátha v i s s z a f o g a d n a ...

A negyedik „morzsa” ...

Igen, én telefonáltam tegnap... nem volt kihez vagy hova fordulnunk... teljesen tanácstalanok vagyunk... sokat vívódtunk mind a ketten - a férjem is, én is - s aztán végül is csak felemeltük a telefont... legalább ötször lementünk, mire elszántuk magunkat, hogy telefonáljunk... hát így volt... magunkkal hoztuk a gyerekeket is, nem volt kire hagynunk őket... nem rég jöttünk ide az ország másik részéből... senkink nincs itt... meg amúgy sem... amúgy sincs senkink... igen, ezt úgy tessék érteni, ahogy mondom... én is, a férjem is magunkra maradván nőttünk fel... a férjem egyedüli, kései gyerek, nincs testvére... a szülők betegségben haltak meg... egy év alatt... egyik elment a másik után... én meg?... hát egyedül csak én maradtam életben... a baleset... ott halt meg az anyám, az apám, két testvérem... nem, nem sírok, nem akarok, csak valahogy az a könnycsepp...

...jaj, ez a gyerek, szétrakja itt a mesekockákat - ne tessék haragudni! - még jó, hogy a pici alszik... nem, amúgy nincs velük baj... mindketten imádjuk őket... a férjem is, én is... ő, a nagyobbik... minden érdeklő... mindenhova megy, leránt mindent... inkább tessék elvenni a terftőt az asztalról!... otthon is ezt csinálja...

...nem, nem nagyon tud kárt csinálni... alig van valamink... egy-két bútordarab... az életkezdési segélyből vettük... használtan... meg van egy kis hűtőnk... a gyerekszoba meg a kis szoba?... az üres... abban nincs semmi... csak a könyvek... a földön... a segélyből?... a segélyből nem tudtunk mást venni... kellett a lakásba... meg arra, hogy ide költözzünk... a fuvarra... a férjem itt kapott munkát... meg szőrnő volt, nekem, állandóan minden emlékeztetett arra a rettenetes balesetre... gondoltuk, valahol messzebb próbálunk élni... hát most így vagyunk itt...

...tetszik érteni, nincs senkink itt, akitől valami támogatást is kaphatnánk... nagyon kivagyunk anyagilag... nem, nem tudjuk, hogy mihez kezdjünk... napok óta alig alszunk... nem tudom, hogyan húzzuk ki a következő fizetésig... ha

megszakadok, akkor sem... rettenetes... s így vagyunk hónapról hónapra... ez az igazság... nagyon nehéz erről beszélnem... valahogy szégyellem is... mert a férjem dolgozik, én meg gyeseen vagyok... s alig bírjuk... egyáltalán nem bírjuk... amióta meg ide költöztünk, azóta még kilátástalanabb... a költségek, amit fizetnünk kell... igen, igen, elhoztuk a papírokat, amit a telefonba tetszett mondani... itt vannak a hivatalosak, meg azok is, amiket mi számoltunk... napok óta... tessék megnézni!... ez itt a lakásra az OTP meg a bankkölcsönök... ezek meg a közös költségek meg a szolgáltatások... most emelték mindet... igen, mindig kifizettük... ezek meg a villanyszámlák... nincs gáz, nagyon sokba van... a gyerekeknek naponta többször is meleget kell adnom... nem, mi alig eszünk főtt ételt... a héten is már harmadjára volt szalonna a vacsoránk...

...tessék figyelni!, a feleségem még nem mondta, hogy muszáj voltunk a gyerekeknek meleg holmit venni... ez a hirtelen bejött hideg... ez is ellenünk dolgozik... nem, magunknak már régen nem vettünk új holmit... ezek itt a számlák... tessék összeadni!...

...a részleteket mindig rendezzük... nem szeretünk tartozni... de most... ez szörnyű... ha nem fizetünk az egyik hónapban, ránszakad a következőben... akkor nincs ö s s z e s e n annyi pénzünk, ami részletekre elég lenne... meg az egyéb kifizetésekre kellene...

...itt vannak a csekkek a befizetésekről... mind itt van... igen, ez meg amit számoltunk... kilencszáz forintunk maradt... már annyi sem... jó pár forintot elnyelt a készülék, mikor önnek telefonáltunk... ennyi pénzünk van négyőnkre... most meg még csak hetedike van... s mikor lesz még jövő hónap harmadika???... mikor?... istenem.....tessék mondani, mi l e s z v e l ü n k ?.....m i b ő l élünk a következő fizetésig?.....m i b ő l ???...

Az ötödik „morzsa”,

„Zöld az erdő, zöld a hegy is
a szerencse jön is, megy is,
megátkoztál, meg is vertél:

örök csavargóvá tettél...” - no, hallotta-e már ezt a dallamot?... nem?... nem baj!.. meg aztán lehet, nem is igen énekelt magának senki még ilyet... ilyen bánatosat... nyugodtan elmondhatja, hogy éntőlem hallotta... ha akarja, újra eldúdolom... ezt a fájdalmat... írja le, mert elfelejti... az asszony nép már mind ilyen!... mind... amit akar, azt megjegyzi, amit nem akar, azt nem... de maga biztosan megjegyzi... látom én... érzem... no, azért csak hozzon egy ceruzát meg egy kis papírt, majd diktálom...

...látja, ilyen csavargó lettem én is... hej, pedig de sokszor kértem az én istenemet, ne tegyen azzá!... de kérhettem én!... ne, ne nézzen így rám, ilyen kérdőn!... legalább maga ne... meg aztán ne is kérdezzen semmit!... elmondom én magának magamtól is... azért jöttem ide... de csak magának... magához van bizodalmam... de jó, hogy itt van!...

...tudja, mindenhol csak kérdőn néznek rám, meg kérdőre vonnak... ezért ne tegye ezt maga!... mert már elegendem van belőle... a sok kérdezősködésből meg a kérdőre vonásokból... segíteni meg senki nem akar... csak jobbra-balra kérdegetnek... a hivatal meg mindent tudni akar - hogy mi volt a múltam, mit vétettem

- hát legalább maga ne tegye ezt... legalább maga ne legyen hivatal... az istenit neki, hát szóljon már egy szót!... én csak mondom itt a magamét, maga meg hallgat... persze, én kértem rá... bocsásson meg - látja, már el is felejtettem, hogy én kértem erre... de nagyon ideges vagyok... kiszaladt a lábam alól a talaj... meg annyira bennem van, hogy elmondjam valakinek az én csavargó életem... mert tudja, nemcsak test, a lélek is lehet csavargó, ha megnyomorítja az élet... hát nekem a testemet meg a lelkemet is megnyomorította... nézzen rám!... kivetett lettem én, én uram, kivetett...

...mindig is az voltam... annak születtem, oda a Szélső utcába... ezt tették velem a szélső utcák... mert mindig csak ott jutott hely nekem... a szélső utcákban, meg az asztalszéleken... tudja-e maga, hogy milyenek a szélső utcák?... amelyeknek a neve is az: Szélső utca... tudja-e maga, milyenek a mindig csak asztalszélek? az odavetett szavak... a megalázások... az odadobott kenyérvégek? tudja-e, hogy vágat a szél a szélső házak között?... hogy süvít éjszaka... megfagy tőle még az ember szíve is... hej, lehet, hogy az isten ilyenkor küldi a földre olyan sebbel-lobbal a haragját... hogy megfagyjanak tőle az emberek... nemhogy megmelegítene bennünket... az egész emberiséget... mert mindenkinek nagy szüksége lenne rá...

...csavargó lett az én életem... de sokat vándoroltam, istenem, de sokat bolyongott az én lelkem... s most egészen kilátástalanná lett körülöttem a világ...

...hát hová tűntek az én álmaim, vágyaim, reményeim?... hová?... hej, ha tudná, ha érezné, milyen keserűség van most bennem... elvesztettem a kenyérkeresésem... ide figyeljen!: hát mit hozhat az ember a szélső utcákból?... na, mit?... keserűséget, meg mélységes mély fájdalmat... ami aztán úgy, de úgy tud fájni, mintha kést forgatnának a szívbem... a s z í v b e n !... ahol az öröme, a vidámságnak, a szeretetnek, a szépségnek kellene lakoznia... ehelyett, hát mondja meg, ehelyett mi van?... de mély nyomorúság is van bennem, istenem, de mély... ..hallja, én nem is nagyon tudtam még erről senkivel se beszélni... nem hallgattak meg... nem is értem, önnek miért mondom mindezt... egyszer pedig már akartam... nem is egyszer... mondtam is, azazhogy csak el akartam kezdeni, de rám szóltak: fogjam rövidebbre, a lényegét mondjam, ilyesmire nincs idő... meg aztán minek játszottam a tűzzel?... tudhattam volna, hogy megéget... meg is égetett, az igaz, de levezekeltem...

...ott aztán megtanultam sokmindent: ha odavágták a szót, hát nem szóltam vissza, de ha megütöttek, akkor igen... isten teremtménye hogy emelhet kezek a másokra?... magyarázza meg ezt nekem, legyen szíves... miért, mivel különb egyik a másiknál?... ezt is, meg azt is anya dajkálta... vagy nem?... egyik az ítélkező, a másik a megítélt... akkor már az egyik üthet is?... ki érti ezt?... ugyanaz a nap süt egyikre is, másokra is... hát tehetek én arról, hogy hová születtem... hogy a nyomorúságot róta rám ki a sors... látja, férfiember létemre így el vagyok keseredve... ne haragudjon ezért rám, látja így el vagyok keseredve...

...hallja, hát türelmes egy ember maga... itt vagyok már egy jó ideje, panaszolom a fájdalmam, és még nem is mondtam: nincs tovább munkám... elküldtek... létszámfeletti lettem... most mihez kezdjek?... ezt mondja meg!... mihez?... hogy menjek én most haza?... hogy mondjam meg az asszonyomnak?... hét gyerek van otthon, meg két magatehetetlen öreg... és még három unokát is nevelünk...

magunkhoz vettük őket, tetszik tudni, nem hagyhattuk, hogy vándoroljanak a világban... elég, ha mi vándoroltunk... jobb sorsot szeretnénk nekik...

...segítsen, nagyon kérem **s e g í t s e n**, hogy munkát találjak... én dolgozni szeretnék továbbra is!... én dolgozni **a k a r o k**!... miért ver a sors, tessék mondani, miért?... hogy végül is nem mondtam el az én csavargó életem?... nem akarnám már tovább feltartani...

...most fontosabb, hogy pénzt tudjak keresni... meg kell élni valahogy... nagyon, nagyon kell, hogy munkám legyen ismét... hogy kenyeret tudjak venni... igen, holnap visszajövök... feltétlen... csak még egy pillanat!... ha meg nem sérteném... szívesen látnánk, ha eljönne hozzánk... ha átlépné a mi házunk, a mi otthonunk küszöbét... nagyon szegények vagyunk, de szeretettel várnánk...meg tudja, ha maga kenyeretadó munkát szerez nekünk, akkor mi virágot hintünk a maga lába elé... mert a kenyér meg a virág - tudja - az élet, a túlélés jelképei... aztán el ne felejtse a dalt, a mi dalunkat!... tiszta szívvel adtam magának...

...igen, **m i n d e n k é p p e n** jövök holnap... már reggel itt leszek.....még egyszer **n a g y o n** kérem, kérem,hogy **s e g í t s e n** rajtunk!...addig is áldja meg az isten...

